

Zpráva o šetření ve věci zamítnutí žádosti o odškodnění protiprávní sterilizace

Obrátila se na mě paní A., bytem xx (dále také „stěžovatelka“), neboť Ministerstvo zdravotnictví (dále také „ministerstvo“) zamítlo její žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci.¹ Ministr zdravotnictví (dále také „ministr“) zamítl také rozklad, který stěžovatelka proti zamítavému rozhodnutí ministerstva podala. Stěžovatelka žádá o prošetření postupu ministerstva i ministra.

Na základě podnětu stěžovatelky jsem zahájil šetření postupu ministerstva i ministra ve věci zamítnutí žádosti o odškodnění protiprávní sterilizace.

A. Shrnutí závěrů

Na základě provedeného šetření jsem dospěl k závěru, že při vyřizování žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci došlo k následujícím pochybením:

- (1) ministerstvo nepostupovalo v souladu s principy dobré správy, neboť stěžovatelku nepoučilo o tom, jakým způsobem má důkazy označit a předložit, a o koncentraci řízení (viz C.2),
- (2) ministerstvo i ministr nedostatečně zjistili skutkový stav věci a nepřihlédli ke stěžovatelkou navrhovaným důkazům (viz C.3),
- (3) postup při vyřizování žádosti se jeví jako příliš formalistický a ministerstvo i ministr nesprávně vykládají podmínky projednatelnosti žádosti o odškodnění (viz C.4),
- (4) ministerstvo pochybilo tím, že se blíže nezabývalo zákonností skartace zdravotnické dokumentace a bez dalšího přijalo tvrzení poskytovatele, že skartace byla provedena v souladu s právními předpisy (viz C.5).

B. Skutková zjištění

Stěžovatelka dne 2. srpna 1994 v Nemocnici v xxx (dále také „poskytovatel“), porodila druhé dítě císařským řezem. Stěžovatelka uvedla, že císařský řez nebyl plánován. O tom, že porod bude ukončen operativně, bylo rozhodnuto až u poskytovatele, kdy již porod byl v běhu. Současně s císařským řezem byla stěžovatelce provedena sterilizace.

Stěžovatelka si pamatuje, že podepisovala nějaké formuláře, avšak v době, kdy již byla na sále ve velkých porodních bolestech. Nechtěla sterilizaci podstoupit, nežádala její provedení a nikdy o tomto zákroku neuvažovala. Naopak se následně snažila o umělé oplodnění.

Stěžovatelka dne 4. ledna 2022 požádala o kompenzaci za protiprávní sterilizaci (dále také „žádost“). Ministerstvo žádost zamítlo,² neboť poskytovatel již **skartoval zdravotnickou dokumentaci stěžovatelky** a nebylo možné provedení protiprávní sterilizace prokázat. Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka rozklad a navrhovala další důkazy (zdravotnickou

---

1 Žádost podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem a o změně některých souvisejících zákonů (dále také „zákon o odškodnění protiprávních sterilizací“).

2 Jedná se o rozhodnutí ministerstva ze dne 17. února 2022, č. j. MZDR 456/2022-7/PRO (dále také „rozhodnutí o žádosti“).

dokumentaci gynekologa, výslech bývalého manžela a členů rodiny). Ministr rozklad zamítl,³ neboť neshledal v postupu ministerstva žádné pochybení a důkazy stěžovatelky považoval za nepřijatelné novoty.

Spolu s kopií spisu jsem obdržel i vyjádření ministra zdravotnictví prof. MUDr. Vlastimila Válka, CSc., MBA, EBIR.

C. Právní hodnocení

C.1 Smysl a účel zákona o odškodnění protiprávních sterilizací

Úvodem považuji za důležité připomenout smysl a účel zákona o odškodnění protiprávních sterilizací, neboť ten má být předním hlediskem při rozhodování ministerstva o žádostech o odškodnění. V případě stěžovatelky se mnou vytykána pochybení ministerstva a ministra smyslu a účelu zákona úzce dotýkají.

Protiprávní sterilizace je citlivým tématem nejen pro poškozené osoby, ale obrazně řečeno i pro českou společnost jako takovou, neboť se jedná o závažný zásah do základních lidských práv, který jde navíc na vrub odpovědnosti státu.

Důvodová zpráva k zákonu uvádí: *„Protiprávní sterilizace představuje závažný zásah do základních lidských práv, jako je právo na ochranu života a zdraví, právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí či právo na rodinný život. Za jejich provádění je odpovědný stát, který nepřijal dostatečnou právní úpravu informovaného souhlasu s prováděním sterilizací, která by zaručovala důsledné dodržování práv pacientů, a umožnil tak jejich porušování. Právě stát by proto měl zajistit efektivní prostředek nápravy.“* (...) *„Vláda sice již dříve vyjádřila lítost nad prováděním sterilizací bez informovaného souhlasu, ovšem teprve ochota státu oběti těchto činů odškodnit, projevená v podobě přijetí předkládaného zákona, může být chápána jako skutečné převzetí odpovědnosti za dřívější porušování lidských práv.“*

Zákon byl přijat s cílem zajistit odškodnění obětem protiprávních sterilizací, neboť ty již nemají jinou cestu jak dosáhnout odškodnění. Běžné prostředky ochrany práv, zejména individuální soudní žaloby, nejsou efektivní z důvodu promlčení. Přiznání odškodnění na základě předmětného zákona je tak nyní jedinou cestou, jak dostat nápravy. Tato východiska by tak mělo mít ministerstvo při vyřizování žádostí o odškodnění na paměti a v řízení postupovat tak, aby se zásah státu do základních lidských práv napravil, a nikoliv prohluboval.

C.2 Principy dobré správy (principy přesvědčivosti, vstřícnosti a přiměřenosti)

Správní orgán v souvislosti se svým úkonem poskytne dotčené osobě přiměřené poučení o jejich právech a povinnostech, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné.⁴

³ Jedná se o rozhodnutí ministra ze dne 12. května 2022, č. j. MZDR 12551/2022-3/PRO (dále také „rozhodnutí o rozkladu“).

⁴ Ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Správní orgán by při vyřizování žádosti měl postupovat nejen v souladu se zákonem, se základními zásadami činnosti správních orgánů,⁵ ale i s principy dobré správy.⁶ V dané věci jsou pak přílehlavé zejména principy přesvědčivosti, vstřícnosti a přiměřenosti.

Z těchto principů vyplývá, že správní orgán by měl postupovat tak, aby jeho postup nevedl k absurdním výsledkům a odpovídal cílům sledovaným zákonodárcem. Naopak by neměl postupovat nepřiměřeně tvrdě s přihlédnutím k mimořádné situaci osoby. Osoba by měla být informována o tom, jaké skutečnosti správní orgán zjistil a jaké jsou její povinnosti vůči správnímu orgánu. Informace by osobě měly být poskytnuty tak, aby nebyla uvedena v omyl, **plně pochopila účel řízení, orientovala se v jeho průběhu a mohla využívat svá procesní práva. Komunikace by měla být přizpůsobena jejím dorozumívacím a intelektuálním schopnostem.** Správní orgán by se měl v rámci svých možností snažit osobě pomoci dosáhnout cíle, který sleduje svým podáním.

Mezi stěžovatelkou a pracovníci ministerstva probíhala v průběhu řízení o žádosti e-mailová komunikace, jejíž část je součástí spisu ministerstva. Stěžovatelka se prostřednictvím e-mailu dozvěděla, že jí bylo neúspěšně doručováno poučení o skončení dokazování a o možnosti seznámit se s podklady.⁷ Následně stěžovatelka napsala: „(...) *Můžete mi to prosím blíže vysvětlit? Znamená to, že moje zdravotní karta se skartovala v nemocnici? V těhotenství jsem chodila na gynekologii k MUDr. B., který už zemřel, a převzal mě MUDr. C. V kartě to musí být, jelikož jsme se později snažili o umělé oplodnění, když důsledkem neoprávněné sterilizace jsem nemohla otěhotnět.*“

Pracovnice ministerstva stěžovatelce odpověděla: „(...) *Pokud jde o to, že informace o provedení sterilizace je zmíněna i ve zdrav. dokumentaci ambulantního gynekologa, nestačí to k prokázání protiprávnosti té sterilizace, neboť gynekolog neprováděl tu sterilizaci a samotné provedení sterilizace není protiprávní. Podstatné je, jestli byla sterilizace provedena se souhlasem pacientky, či ne, což prokazuje typicky zdravotnická dokumentace toho poskytovatele zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení ke zdrav. výkonu došlo.*“

Stěžovatelka se vyjádřila k tomuto závěru opět prostřednictvím e-mailu. Pracovnice ministerstva jí sdělila, že komunikovat „by měla“ řádným podáním, což není prostý e-mail. Stěžovatelce však nevysvětlila, co je řádné podání a jaké následky nastanou, pokud stěžovatelka takto komunikovat nebude.⁸ Z textu e-mailů, vyjádření i rozkladu stěžovatelky je přitom zřejmé, že je práva neznalá a neorientuje se ve správním řízení.

Stěžovatelka mi následně poskytla i navazující e-mailovou komunikaci, kde se dotazuje na stav rozhodnutí o rozkladu a podivuje se nad tím, že jejího bývalého manžela nikdo neoslovil, aby podal svědeckou výpověď, ani jí není známo, zda si ministerstvo vyžádalo zdravotnickou dokumentaci od jejího gynekologa. Pracovnice ministerstva jí pouze sdělila, že rozklad čeká na projednání v rozkladové komisi, na dotazy týkající se důkazů nereagovala.

5 Zejména zásady uvedené v ustanovení § 4 správního řádu.

6 Principy dobré správy představují neformální zásady vycházející z ústavních zásad, obecných právních principů, morálních pravidel i legitimních společenských očekávání. Principy dobré správy vymezené veřejným ochráncem práv jsou dostupné zde <https://www.ochrance.cz/dokument/principy-dobre-spravy/principy-dobre-spravy.pdf>.

7 Stěžovatelka v e-mailu uvedla, že dopis od ministerstva nestihla vyzvednout, neboť byla v karanténě.

8 Stěžovatelka následně své vyjádření napsala ručně a donesla osobně na podatelnu ministerstva. Nicméně v tomto vyjádření již nezmínila zdravotnickou dokumentaci gynekologa ani výslech bývalého manžela a rodiny.

Ministr na můj dotaz sdělil, že:⁹ „*Tam, kde žadatelé alespoň naznačují existenci nějakého důkazního prostředku, ministerstvo se tímto tvrzením nebo návrhem zabývá a v návaznosti na to činí další kroky.*“ Toto sdělení však neodpovídá výše popsanému postupu pracovnice ministerstva, která ač si byla existence důkazů vědoma, nepoučila stěžovatelku o tom, aby důkazy označila a uplatnila řádnou cestou. Nadto v postupu pracovnice ministerstva shledávám další nedostatek. Z informací od stěžovatelky nemohla vědět, jaké informace týkající se sterilizace jsou zapsány ve zdravotní kartě gynekologa. I přesto však v podstatě vyhodnotila tento důkaz jako nadbytečný, neboť by sám o sobě stejně neoprávněnost sterilizace prokázat nemohl. Nicméně nelze a priori odmítnout důkaz, aniž by se správní orgán seznámil s jeho obsahem.

Poučení poskytnuté pracovníci stěžovatelce prostřednictvím e-mailu a poučení obsažené v oznámení o ukončení dokazování pak v tomto ohledu **nepovažuji za dostatečné**. Správní orgán by měl v souladu s principem přesvědčivosti přizpůsobit komunikaci i tomu, kdo stojí na pomyslné druhé straně. Uvítal bych, kdyby pracovnice ministerstva stěžovatelku upozornila na to, že k důkazu označenému v e-mailu nemůže být přihlédnuto, jak jej má správně stěžovatelka navrhnout a do kdy tak může učinit. Takové poučení by odpovídalo principům dobré správy.

Ministerstvo tak **pochybilo, když nepostupovalo v souladu s principy dobré správy, neboť stěžovatelku nepoučilo o tom, jakým způsobem má důkazy označit a předložit, aby k nim mohlo být v řízení přihlédnuto, a taktéž stěžovatelku nepoučilo o koncentraci řízení.**

Z mojí činnosti je mi známo, že případ stěžovatelky, jejíž zdravotnická dokumentace byla skartována, není ojedinělý. Dle informací ministerstva zatím žádná z takovýchto žádostí o odškodnění nebyla úspěšná. V drtivé většině pak žadatelé nijak nereagují na poučení o právu vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, v němž je jim sděleno, že zdravotnická dokumentace byla skartována.¹⁰ Nabízí se tedy otázka, jakým způsobem ministerstvo žadatele vyrozumívá o tom, že zdravotnická dokumentace není k dispozici, a zda je poučuje o možnosti prokázat protiprávní sterilizaci jiným způsobem.

Ministerstvo po shromáždění podkladů pro rozhodnutí vyrozumělo žadatelku dopisem *Oznámení o ukončení dokazování a poučování o právu seznámit se s podklady rozhodnutí* (dále také „oznámení“). Oznámení obsahuje následující informace:

- o ukončení dokazování, neboť byly shromážděny podklady pro vydání rozhodnutí,
- o právu vyjádřit se k podkladům, případně navrhnout jejich doplnění, a to buďto zasláním vyjádření nebo spolu s nahlédnutím do spisu,
- o lhůtě pro vyjádření (10 dnů ode dne doručení tohoto oznámení),
- o tom, že vyjádření se k podkladům je právo, nikoliv povinnost,
- o tom, jak je možné nahlédnout do spisu,

---

9 Můj dotaz zněl: „*Jaká je praxe Vašeho úřadu v případě, že na základě tvrzení uvedených v žádosti a předložených důkazů není možné zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností? Je žadatel upozorněn a vyzván k doplnění svých tvrzení a důkazních prostředků?*“

10 Jedná se o údaje ze dne 28. července 2022.

- o tom, co je podkladem rozhodnutí – v tomto případě to bylo sdělení poskytovatele o skartaci zdravotnické dokumentace.

Mám za to, že zvláště v případech řízení o žádosti o odškodnění protiprávní sterilizace by mělo ministerstvo být žadatelům co nejvíce nápomocno.¹¹ Pohledem práva neznalého člověka v oznámení **postrádám zřetelné poučení a informaci o tom, že žadatel může navrhopvat jiné důkazy před tím, než bude vydáno rozhodnutí**; jednak proto, že v opačném případě bude jeho žádost zamítnuta a jednak proto, že následně už tak učinit může jen omezeně s ohledem na zásadu koncentrace řízení.¹²

C.3 Koncentrační zásada, zásada materiální pravdy

Účastníci jsou povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.¹³

K novým skutečnostem a k návrhům na provedení nových důkazů uvedeným v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení se přihlédne jen tehdy, jde-li o takové skutečnosti nebo důkazy, které účastník nemohl uplatnit dříve.¹⁴

Nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v tom rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v ustanovení § 2 správního řádu (tzv. zásada materiální pravdy).¹⁵

Koncentrační zásada však není neomezená a je nutno ji posuzovat spolu s požadavkem náležitého zjištění skutkového stavu věci, neboť se zákonností rozhodnutí požadavek náležitého zjištění skutkového stavu věci úzce souvisí. Koncentrační zásadu nelze vztáhnout na případy, kdy odvolatel předloží nové návrhy a označí potřebné důkazy k podpoře jím namítané nezákonnosti rozhodnutí (ať z důvodů nedostatků skutkových zjištění, nebo pro právní posouzení věci) nebo nezákonnosti předcházejícího řízení. Ani odvolací orgán se nemůže v odvolacím řízení zcela vyhnout odpovědnosti za zjištění skutkového stavu, neboť musí vždy přezkoumat zákonnost napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího řízení, tedy musí přihlédnout i ke skutečnostem a důkazům, které mohl účastník uplatnit dříve a které mají právě vliv na zákonnost rozhodnutí.¹⁶

Účelem koncentrační zásady je, aby veškeré podstatné skutečnosti a argumenty byly ze strany účastníků řízení uplatněny již v řízení v prvním stupni a aby z jejich strany nedocházelo ke „schovávání es či trumfů v rukávu“ až pro odvolací řízení.¹⁷ To však není

---

11 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. března 2009, č. j. 4 Ads 161/2008-101, „... vždy je potřeba hodnotit a řádně se zabývat všemi okolnostmi konkrétního případu. Správní orgány by měly mít k problémům a potížím fyzických a právnických osob (účastníků řízení) co možná největší pochopení a postupovat ve vztahu k nim vstřícně a objektivně. Ostatně také správní řád ve větě první § 4 odst. 1 stanoví, že veřejná správa je službou veřejnosti.“

12 Blíže viz kapitola C.3.

13 Ustanovení § 52 správního řádu.

14 Ustanovení § 82 odst. 4 správního řádu.

15 Ustanovení § 3 správního řádu.

16 Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, str. 272–275.

17 Potěšil, L., Hejč, D., Rigel, F., Marek, D.: Správní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 447–463.

případ stěžovatelky, která neměla žádnou motivaci v rozkladu „překvapit“ a je jediným účastníkem tohoto správního řízení.

Rozhodnutí o rozkladu je založeno na nepřípustnosti důkazů z důvodu koncentrace řízení. V odůvodnění tohoto rozhodnutí je také uvedeno, že stěžovatelka v samotné žádosti neoznačila žádné listiny ani jiné důkazní prostředky. Stěžovatelka však v době podání žádosti nevěděla, že poskytovatel její dokumentaci již skartoval, a neměla proto důvod navrhnout další důkazy již v samotné žádosti. Stěžovatelka nicméně prostřednictvím e-mailu navrhovala další důkazy ještě před vydáním samotného rozhodnutí o žádosti. I přes vědomost jiných důkazů se pak ministerstvo i ministr pro náležité zjištění skutkového stavu spokojili pouze s vyjádřením poskytovatele o skartaci zdravotnické dokumentace.

Byť se v daném případě jedná o řízení o žádosti, ve kterém primární aktivita leží na žadateli (stěžovatelce), nezabývá to ministerstvo požadavku na řádné zjištění skutkového stavu a zásada materiální pravdy se uplatní i v tomto řízení. Ministerstvo však veškeré „povinnosti“ přeneslo na stěžovatelku.

Součástí spisu o žádosti je vyjádření ředitele právního odboru pro rozkladovou komisi ministerstva, které je v podstatě obsahem odůvodnění rozhodnutí o rozkladu. Vyjádření je zcela formální, nedbá na smysl a účel řízení, které se o žádosti vede. Konkrétně je stěžovatelce vytýkáno, že blíže nespécifikovala kontaktní údaje na svého gynekologa a u svědků neuvédla všechny identifikační údaje a jaké skutečnosti by měli dosvědčit.¹⁸

Ministerstvo tedy vyžadovalo po stěžovatelce precizní označení jejích důkazů a jejich podání řádnou cestou a včas, aniž však stěžovatelce sdělilo, že její způsob navržení důkazů je z pohledu práva nedostatečný. Stěžovatelka nebyla poučena o tom, jakým způsobem má důkazy předkládat, a především v jaké lhůtě tak musí učinit.¹⁹

Ministerstvo i ministr pochybili, když nedostáli své povinnosti náležitě zjistit skutkový stav věci, a za tímto účelem nepřihlíдели ke stěžovatelkou navrhovaným důkazům.

C.4 Formálnost postupu při vyřizování stížnosti

Oprávněnost žádosti o odškodnění lze podle zákona²⁰ prokazovat listinami a jinými důkazními prostředky. Podle důvodové zprávy lze existenci nároku prokazovat nejen zdravotnickou dokumentací, ale též všemi důkazními prostředky, které mohou přispět k objasnění věci, zejména výpověďmi oprávněné osoby a svědků, znaleckými posudky a odbornými vyjádřeními atd.

Ustanovení § 6 zákona upravuje výčet náležitostí, které musí žádost o odškodnění splňovat.²¹ Mezi těmito náležitostmi není uvedena zdravotnická dokumentace poskytovatele zdravotních služeb, který sterilizaci provedl.

---

18 Stěžovatelka označila gynekologa, který má její zdravotnickou dokumentaci (jméno a adresa), dále označila bývalého manžela (jméno a adresa) a obecně rodinu.

19 Blíže viz kapitola C.2.

20 Ustanovení § 6 zákona o odškodnění protiprávní sterilizace.

21 Ustanovení § 6 odst. 1 zákona o odškodnění protiprávní sterilizací zní: „Žádost o přiznání nároku musí kromě obecných náležitostí obsahovat a) vyličení rozhodných skutečností případu, zejména označení zdravotnického zařízení, v němž ke zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti došlo, datum, kdy byl tento zdravotní výkon proveden, a vyličení okolností, za nichž k tomuto zdravotnímu výkonu došlo,

b) značení listin a jiných důkazních prostředků, jichž se oprávněná osoba na podporu svého práva dovolává,

Zdravotnická dokumentace poskytovatele zdravotních služeb, který sterilizaci provedl, není nezbytnou náležitostí žádosti ani podmínkou přiznání odškodnění, a ani jediným přípustným důkazem. Opačný výklad by byl v rozporu se smyslem samotného zákona o odškodnění protiprávních sterilizací, neboť vzhledem k širokému období, v němž byly protiprávní sterilizace prováděny,²² nebude již v mnoha případech zdravotnická dokumentace k dispozici.

Ministr důkazy stěžovatelky nepřipustil s ohledem na koncentrační zásadu. Nicméně z rozhodnutí o rozkladu i z e-mailu pracovnice ministerstva plyne, že i kdyby byl připuštěn důkaz zdravotnickou dokumentací gynekologa, provedení protiprávní sterilizace lze prokázat v zásadě jen zdravotnickou dokumentací poskytovatele zdravotních služeb, který zákrok provedl. Také ministerstvo v rozhodnutí o žádosti uvádí, že bez zdravotnické dokumentace není možné žádost „*ani posoudit*“.

V konečném důsledku by však takový výklad a postup mohl vést k praxi, kdy v podstatě v každém případě, kdy není dostupná zdravotnická dokumentace poskytovatele, je žádost o odškodnění zamítnuta. S tímto výkladem nemohu souhlasit a nepovažuji jej za přiléhavý, neboť zákon pro projednatelnost ani úspěšnost žádosti podmínku existence zdravotnické dokumentace nestanoví.

I vzhledem k předchozím kapitolám a v nich uvedeným zjištěním se postup ministerstva i ministra jeví jako formální. Lpění na formálním výkladu a formálních náležitostech je postup sice snazší, avšak nezohledňující principy dobré správy, a především smysl a účel zákona o odškodnění protiprávních sterilizací popsany výše. Pokud stát připustil, že se sterilizace protiprávně prováděly, měl by to být nyní také on, kdo dotčeným osobám nabídne pomyslnou pomocnou ruku, aby svá minulá pochybení napravil. Nicméně pouhé přijetí příslušné právní úpravy není samo o sobě dostatečné, pokud aplikace této úpravy neodpovídá účelu, pro který byla přijata, a naopak je v řízení postupováno s přepjatým formalismem.²³

Nyní je to opět stát, který má chyby minulosti napravit, avšak namísto vstřícného postupu k poškozeným osobám v konečném důsledku v některých případech ani po mnohých letech není zásah do základních lidských práv poškozených osob napraven. Při vyřizování žádosti by tak ministerstvo mělo upustit od přílišného formalismu, a naopak být žadatelům nápomocno, minimálně v tom rozsahu, že jim poskytne tolik potřebné poučení s **vědomím toho, že ministerstvo přeneseně reprezentuje stát, který za provádění protiprávních sterilizací nese odpovědnost.**

Postup při vyřizování žádosti se **jeví jako příliš formalistický** a ministerstvo i ministr **nesprávně vykládají** podmínky projednatelnosti žádosti o odškodnění podle zákona o odškodnění protiprávních sterilizací.

---

c) bankovní účet, na který má ministerstvo poukázat přiznanou peněžní částku.“

22 Období od 1. července 1966 do 31. března 2012, viz ustanovení § 2 zákona o odškodnění protiprávní sterilizací.

23 Nález Ústavního soudu ze dne 29. září 2004, sp. zn. III. ÚS 188/04: „Pokud správní orgány ve správním řízení pouze důsledně vyžadují plnění povinností ze strany občanů a nedbají přitom o ochranu jejich zájmů, je výrazem tohoto postupu přepjatý formalismus, jehož důsledkem je sofistickované zdůvodňování zjevné nespravedlnosti, a tím dochází k porušení čl. 36 Listiny.“

Je mi známo, že stěžovatelka proti rozhodnutí o rozkladu podala správní žalobu. Ve věci již Městský soud v Praze vydal rozsudek,²⁴ kterým rozhodnutí ministerstva i ministra zrušil. Byť rozsudek není dosud pravomocný, neboť byl podán opravný prostředek, s odůvodněním rozsudku se ztotožňuji a závěry zde uvedené odpovídají východiskům, která v této problematice zaujímám a která zaujal již první veřejný ochránce práv JUDr. Otakar Motejl v letech 2004–2005.²⁵

C.5 Skartace zdravotnické dokumentace

V případě stěžovatelky není dostupná zdravotnická dokumentace poskytovatele. Poskytovatel uvedl, že tu v souladu s právními předpisy skartoval v roce 2005.²⁶

Ministerstvo v rozhodnutí o žádosti uvádí „*Pokud zdravotnická dokumentace již byla skartovaná, nadto v souladu s právními předpisy, není možné žádost posoudit a z téhož důvodu ji nelze vyhovět.*“

Jelikož je zdravotnická dokumentace velice podstatným důkazem v těchto řízeních, očekával bych, že okolnostem skartace zdravotnické dokumentace bude věnována náležitá pozornost. Během své činnosti jsem narazil na odlišnou praxi poskytovatelů zdravotních služeb týkající se délky skartační lhůty v případech sterilizace, a to většinou 10 nebo 40 let. V rozhodnutí o žádosti tak postrádám úvahy ministerstva o tom, zda skartace opravdu proběhla v souladu se zákonem. Pokud ministerstvo tuto skutečnost neověřovalo, mělo by se vyvarovat toho, aby přejímalo právní závěry o zákonnosti skartace z tvrzení samotného poskytovatele.

Ministerstvo tedy pochybilo tím, že se blíže nezabývalo zákonností skartace zdravotnické dokumentace a bez dalšího přijalo tvrzení poskytovatele, že skartace byla provedena v souladu s právními předpisy.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám ministru zdravotnictví prof. MUDr. Vlastimilu Válkovi, CSc., MBA, EBIR, a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

O svých zjištěních a závěrech informuji rovněž stěžovatelku.

Brno 14. prosince 2022

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)

²⁴ Jedná se o rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. listopadu 2022, č. j. 14 Ad 9/2022-33.

²⁵ Viz Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ve věci sterilizací prováděných v rozporu s právem a návrhy opatření k nápravě ze dne 23. prosince 2005, sp. zn. 3099/2004/VOP; dostupné zde <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2596>.

²⁶ Poskytovatel neuvádí, ze kterého ustanovení či předpisu vychází.